

Մ Ա Ն Կ Ի Կ Ը

ԻՆՉՈՒՒ ԿՈՒԼԱՅ — ԻՆՉՈՒՒ ԿԸ ՓՍԽԷ

ԻՆՉՈՒՒ ԿՈՒԼԱՅ

Երախայ մը ընդհանրապէս կուլայ, որովհետեւ իր ուզածը չի կրնար հասկցնել. որով կը նեղուի, կը դրգռուի, կը բարկանայ ու վերջ ի վերջոյ իր լացերովը թէ մեզի անհանգիստ կ'ընէ և թէ ինք կը տառապի:

Սխալ է այն կարծիքը թէ մանուկը երբ կուլայ՝ անպատճառ անօթի է: Այս թիւր մտածումով է որ ժողովուրդին մէջ «չլացող երախային ծիծ չեն տար» առածը ոչ-փոխարեքական մաքով կը դործածուի և այդ մտայնութեան հետեւանքով, միշտ ալ երախան լռեցնելու իրր միակ դարման, դիեցում կը յանձնարարուի մամիկներէն:

Մայրերը լաւ պէտք գիտնան թէ անժամանակ և յաճախակի դիեցումներն են որ գլխաւորաբար երախային անմարսողութիւններուն պատճառ կ'ըլլան, որուն հետեւանքով ան խիթեր կ'ունենայ և կուլայ:

Նախատեսող մայր մը շատ դիւրութեամբ մանուկի մը լացին առջըը կրնայ առնել, երախային տալով կանոնաւոր խնամք, այսինքն որոշ ժամերու դիեցում, որոշ ժամերու քուն կայլն:

Մայր մը պէտք է մանկիկին լալու պատճառը ճշդէ:

Մանկիկ մը ի մէջ այլոց կրնայ լալ հետեւեալ պատճառներով.— Զափէն աւելի կը տաքնայ կամ կը մսի, միզած է կամ աղտոտած է լաթերը, հագուստները նեղ են կամ կոշտ ծալքեր կը գոյացնեն, գէշ դիրքով պառկեցուցուած է, անմարսողութեան հետեւանքով անդիքներուն կամ ստամոքսին մէջ կազեր կը գոյանան. ձեռքերը և ոտքերը պէտք եղածին պէս չի կրնար պրկել, մփեղները կամ ճանճերը գինք կ'անհանգստացնեն, մէզի կամ աղտեղութեանց երկար ժամանակ մարմինն վրայ մնալով յետոյքը բորբոքած է, ականջները կը ցաւին, անմարսողութիւն, պնդութիւն, անօթութիւն, ծարաւ ունի կայլն:

Շատ անգամ երախաները ծարաւ կը տառապին. անոնց պէտք է միայն եւաջած պղղ ջուր տալ:

Եթէ մանկիկը ձգենք որ լայ և յետոյ գինք խնամենք, անոր կը սորվեցնենք թէ առանց լալու ոչ մէկ բան չպիտի յաջողի ընել տալ մեզի:

ԻՆՁՈՐԻ ԿԸ ՓՍԽԷ

Ժողովուրդին մէջ տարածուած ասութիւն մը կայ թէ «փախող երախտն կը գիրնայ»։ աս մասամբ միայն ճիշտ է։

Երբ մանկիկը ամէն անգամ ուտելէ վերջ քիչ մը կաթ դուրս կու տայ, կը վերադարձնէ, բայց և այնպէս աչքառու կերպով կը գիրնայ, պէտք չէ մտահոգուիլ, չափէն աւելի ստացած կաթին արտաքսումն է այդ։

Երբ փախուէքը թթու հոտ մը ունի կամ կաթնեակ եղած է, երբ միեւնոյն ժամանակ մտնուկը խիթեր կ'ունենայ և իր ծանրութիւնը կը պակսի, պէտք է փնտռել պատճառը։

Ծծկեր մանուկի մը փախելու պատճառները հետեւեալներն են.—

Շատակերութիւն, և կամ առանց ժումի, յաճախակի դիեցումը և կամ իւրաքանչիւր ժումին չափէն աւելի արուած կաթին քանակը։ Եւ կամ կաթին (ըլլայ մայրական, ըլլայ կենդանական) իւզոտ, թանձր ըլլալը։ Ուրիշ անգամ սնունդը շուտ առնելուն համար կը փախէ, որովհետեւ կաթին հետ երախտն օդ կը կլլէ։ Այս պատճառը շատ աւելի նկատելի է արուեստական կերպով սնուցուող մանկիկներուն մօտ, որովհետեւ ծծօնին ծակը շատ անգամ մեծ կ'ըլլայ ու կաթը առատ օրէն կը հոսի։ Կաթը շատ տաք կամ շատ պաղ վիճակի մէջ արուիլը, ուտելէն անմիջապէս յետոյ ձեռքի վրայ խաղցնելը, ծծակին (կաթնաշիշին) կամ ծծօնին անմաքրութիւնը՝ փախելու պատճառ կրնան ըլլալ։

Եթէ այս պատճառներէն մէկը կամ միւսը գիտելով և այդ պատճառը վերցնելով հանգերծ փախումները կը շարունակուին, երբեմն սնունդը փոխելով լաւ արդիւնք մը ձեռք կը ձգուի։ Իսկ երբեմն ալ աննպաստութեան ժամերը իրարմէ հեռացնելով և կաթին քանակը չափաւորելով, մանկիկը կը դարմանուի։ Իսկ երբ երախտն փախումի հետ միատեղ, խիթեր, փորհարութիւն, պնդութիւն կ'ունենայ, անմիջապէս բժիշկին գիմնել պէտք է։ Մինչեւ բժիշկին ներկայանալը ամէն աննպաստութիւն դադրեցնելով, մանուկին միմիայն եռացած ջուր տալ անհրաժեշտ է։

Այսպէս երբ մայր մը մանկիկին լալու և փախելու պատճառները կը փնտռէ ու կը գտնէ, կասկած չի կայ թէ անոր ապագայ շատ մը մասհոգիչ անհանգստութիւնները ու հիւանդութիւնները գիւրու-թեպմը կը կանխէ։

ԱՅՏԷՆՔ

ԲԺ. Գ. Օ. ԳԱՂՈՒՄՏԵԱՆ

«Բուժանք»ի 13րդ Թիւին մէջ հրատարակուած «Որպէս զի երեխաները չմեռնին» յօդուածը, կարգ մը ծանօթութիւններով միասին, գրքոյկի մը ձեւին տակ 10000 օրինակ տպած ենք, հայ մայրերուն օգտակար ըլլալու նպատակով։ Փափաքողներուն բոլորովին ԶԻԻ կը ղրկենք, որքան օրինակ որ ուզեն, ցրուելու համար։

ԽՄԲ.